

korrigere for markedets imperfektioner. Det drejer sig om, at politikerne må tage ansvaret for at sætte pris på de omkostninger og goder, de costs og benefits, som markedets aktører ikke af sig selv sætter pris på.

Kl. 17.55

Når vi går ned og fylder indkøbsvognen i Brugsen, har vi en tendens til først og fremmest at tænke på vore egne behov og ikke f.eks. nabosens behov eller vore børns og børnebørns behov.

Det, at min adfærd påvirker andres handlemuligheder, medtænker jeg ikke eller kun i ringe grad, når jeg tager stilling til, hvad jeg vil betale for en given vare, og hvilke varer jeg overhovedet vil købe. Når jeg køber køkkenruller lavet af jomfrueligt papir, tænker jeg ikke på, at det går ud over svenskernes miljø på grund af klorforbruget. Jeg tænker heller ikke på, at det går ud over det globale klima, fordi det koster mere energi at producere nyt papir end genbrugspapir. Papir af nyt træ udgør en større miljøbelastning end papir af papir.

Hvis vi derfor skal have markedsmekanismen til at fungere perfekt, er vi nødt til politisk at sikre os, at aktørerne på markedet i deres valg medtager hensynet til den kollektive interesse. Det kan man sikre på to måder.

For det første drejer det sig om oplysning. Forbrugerne skal kende de nøjagtige konsekvenser af deres valg. Hvis man som forbruger ved, at ens valg har betydning for naboens velfærd og for ens børns og børnebørns fremtid, er der stor sandsynlighed for, at ens betalingsvilje også vil afspejle et vist hensyn til næsten, kan man sige.

Men som sagt kræver det, at der fra politisk side sikres en maksimal satsning på information, på folkeoplysning. Det står der, så vidt jeg kan læse mig frem til, ikke særlig mange ord om i Miljøministeriets festskrift om markedsøkonomiens velsignelser. Det på trods af, at det, jeg siger her, er bønnelærdom for enhver, der bare har snuset en lille smule til økonomiuddannelsen.

Hvorfor står der så lidt om, hvor betydningsfuld fuld information er? Det er der en god grund til. For en regering, som har lagt oplysninger og eksperter for had, er det selvfølgelig ikke særlig bekvemt, at der skulle stå for meget om, hvor vigtigt det er med fuldt oplyste aktører, hvis markedsøkonomien skal fungere optimalt.

Regeringen har skåret folkeoplysningen ned til sokkeholderne. Miljøministeriet har nedlagt

næsten alle oplysningspuljer, bl.a. Den Grønne Fond og De Grønne Guider for bare at nævne nogle af de støtteordninger, der tidligere understøttede den folkelige oplysning, og som bidrog til, at vi borgere løbende kunne forny vores viden om, hvad vi kunne gøre selv for at bidrage til et bedre miljø, og som understøttede, at vi, når vi køber ind i Brugsen, har nok viden til, at vi kan medtage hensynet til dem, der kommer efter os – at vi altså selv prissætter det, som er af værdi og i fællesskabets interesse, selv om denne værdi ikke afspejles i varenes priser.

For det andet drejer det sig om, at man fra politisk side forsøger at prissætte de fordele og ulemper, de benefits og costs, der er ved en given adfærd eller produktion, og at integrere disse i varenes priser. Det betyder, at i stedet for at jeg skal gå nede i Brugsen og tænke over, at det altså ikke er godt for lærkerne og mine børn, at jeg køber almindelige æg, så kan jeg bare nøjes med at kigge på priserne og købe de æg, der er billigst, for politikerne har sørget for, at priserne afspejler de reelle omkostninger, der er ved produktion af forskellige æg.

Denne mulighed for virkelig effektivt at bruge markedsmekanismen har regeringen heller ikke gjort noget for at bringe i anvendelse. Det skyldes først og fremmest skattestoppet, som gør det næsten umuligt at bruge prismekanismen effektivt til at løse miljøproblemer. Sidst vi har set det, var ved forslaget om at omlægge bilafgifterne, der jo som sagt ikke blev til noget.

Den rapport, regeringen er kommet med om grøn markedsøkonomi, er på den baggrund ikke specielt vigtig eller interessant, idet det, der virkelig betyder noget for et velfungerende marked, nemlig at miljøomkostningerne er integreret i priserne, og at markedets aktører er fuldt oplyste, er områder, som regeringen på forhånd har afskrevet.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg fik ikke svaret hr. Jørn Dohrmann før, så jeg håber, at formanden lige tillader, at jeg gør det her. Svaret er ganske kort. Selve den belysning af, hvorvidt prisstrukturen afspejler ineffektivitet, om man kunne organisere det anderledes, har vi sådan set ikke noget imod. Det synes vi er en god idé. Det, vi er bange for, er, at der reelt er truffet en beslutning om liberalisering af ideologiske grunde, og at det så medfører højere priser.